

nis. & oculi eius ut palpebre diluculi. De ore ei lampades pcedunt. sicut tede ignis accense. De naribz eius pcedit fumus. sicut olle succense atq; feruentis halitus eius prunas ardere facit. et flamma de ore eius egreditur. In collo ei morabitur fortitudo. & faciem ei pcedet egestas. Membra carnis eius coherentia sibi. Mutet contra cum fulmina. & ad locu aliu n ferent. Cor ei indurabitur quasi lapis. & stringetur quasi malleatoris incus. Cum sublatu fuerit timebunt angeli. & terra purgabunt. Cu appbenderit cu gladii. subsistere n poterit neq; basta neq; thorax. Reputabit eni quasi paleas ferru. & quasi lignu putridu es. Sicut dies iuuentutis eius. ita erit et senectus illi. Non fugabit eum uir sagittari. in stipula uersi sunt ei lapides funde. Quasi stipulam estimabit malleu. & deridebit uibrantem basta. Sub ipso erunt radij solis. sterneret sibi auru quasi luti. Feruescere faciet quasi olla pfundum maris. & ponet quasi cum ungenta bulliunt. Post eu lucebit senectus. estimabit abyssu quasi senescitatem. Non e sup terra potestas que comparet ei. qui factus e ut nullu timeat. Omne sublime uidet. ipse e rex sup uniuersos filios supbie. **xxxvi.** Respondens autem iob dno dixit. Scio quia omnia potes. & nulla te lateat cogitatio. Quis e iste qui celat consiliu absq; scientia. Hec insipienter locutus sum. & que ultra modu excederent scientia mea. Audi et ego loquar. interrogabo te. & ostende michi. Auditu auris audiui te. nunc autem oculus meus uidet te. Hec cito ipse me reprehendo. & ago penitentia in fauilla et cinere. **xxxvii.** Postquam autem loquutus est dñs uerba hec ad iob. dixit

ad eliphaz themanitem. Iratus e furor meus in te & in duos amicos tuos. qm n estis locuti coram me rectu sicut seruus mñs iob. Sumite g uobis septē taurus et septē arietes. et ite ad seruum meū iob. & offerete holocaustu puobis. Iob autē seruus meus orabit puobis. & ego facie ei suscipia. ut n uobis imputet stulticia. Sequ eni locuti estis ad me recta. sicut seruus mñs iob. Abierunt g eliphaz themanites. & baldabab sutes. & sophera amathites. et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dñs. & susceptu dñs facie iob. Dñs quoq; conuersus e ad penitentia iob. cum oraret ille p amicos suos. Et addidit dñs omnia quecuq; fuerant iob duplicia. Venerunt autē ad eum omñs frēs sui. & uniuersę sorores sue. & cuncti qui nouerant eu pri. & comederunt cum eo pane in domo ei. & mouerunt sup eum capite. & consolati sunt eu sup omni malo quod intulerat dñs sup eum. & dederunt ei unusq; ouem unā. & in aure aureā unā. Dñs autē benedixit nouissimis iob. magis quā principio eius. Et facta sunt ei quatuordecim milia ouium. & sex milia cameloru. & mille iuga bouū. & mille atinge. & fuerunt ei septē filij. & filie tres. Et uocauit nom unū diem. & nom secundę cassia. et nom tercię cornustibia. Non sunt autē inuentę mulieres speciose sic filie iob. in uniuersa terra. Deditq; eis pater suus hereditate inter frēs carū. Vixit autē posthec iob centu quadraginta annis. & uidit filios suos. & filios filioꝝ suoru usq; ad quarta generationē. et mortuus est senex et plenus dierum. **Explicit liber Job.**

Incipit prefatio beati ieronimi pbr in librum iob.

ROMATIO:

et heliodoro epis.
iberonimus p̄sbr̄
in domino salute.
Mutari n̄ desino. et
actionis ur̄e instan-

tiam. Exigitis enim ut librum chaldeo sermone conscriptum ad latinū stilum traham. Librū utiq; tobie. que hebrei de chatalogo diuinarū scripturarū secantes. his que agiographa memorant manciparunt. feci satis desiderio ur̄o. n̄ tam meo studio. Arguunt enim nos hebreorum studia. & unputant nobis contra suū canonē. latinis auribz ista transferre. Sed meli' eē iudicans phariseorū displicere iudicio. et ep̄orum uisionibz deseruire. instia ut potui. Et quia uicina est chaldeorū lingua sermoni hebraico. ut usq; lingue p̄tissimū loquacē reppiens. uir' diei labore arripui. et quequid ille hebraicis uerbis expressit. hec ego acci-
to notatio sermonibz latinis exposui. Orationibz ur̄is mercedē hui' op̄is compensabo. cū gratiū uobis didicero. me q̄o uibere estis dignati complessē.

Explicit prefatio. Incipiunt Capitula.

I Personā describens ostendit quod fide recta et op̄i b̄ dō seruebat. et ab amicis et uxore incipatus.

ii. De filia raguelis ab ancilla uerrecundata.

iii. De missione angli ad curacionē uir' q̄. et de doctri-
na patris et de ductu angeli. **iiii.** De p̄sle-

v. De consilio accipiendi filia raguelis. et de comple-
tione consilij. et de ligatione asinodē.

vi. De tobie liberatione. et de conuiuij instructioe.

vii. Quātē angli ad gabelū uir'. pecuniā recepit. gabe-
lū ad nuptias duxit. *su patris.*

viii. De sollicitudine parentū. de reditu filij. de occur-

iiiiii. De illuminatione ceteri. de congratulatione amicorū.
de mercede angli reddenda que putauer' hōi nē.

x. De reuelatione angli.

xi. De giarū actione et confessione. *S̄ p̄manst.*

xii. De p̄phetia patris. et etate. et obitu. et sepultura.

xiii. Quātē fili' ad soceros. et uenerit eos in columel. et uidit
gratationē q̄ntā. et ois cognatō et in scā cūlatōne

Explicit capitula. Incipit liber Tobie.

TOBIAS.

ex tribu et ciui-
tate neptalim.
que ē in superiori-
bus galilee. sup̄
naalon. post uia
que ducit ad occi-
dentē. in sinistro ha-
bens ciuitatē sephet. cum capt' eēt in die-
bus salmanasar' regis assyriorū. in captiui-
tate tam posit'. uia uertitatis n̄ deseruit.
trauit omnia que habere poterat. cotidie
concaptiuis fr̄ibz qui erant ex genere
suo imp̄aret. Cūq; eēt unior omnibz. in
tribu neptalim. nichil tam puerile gessit
in ope. Deniq; cum uent omnes ad uicū
auros. quos iheroboam fecerat rex isrl'. hic
solus fugiebat consortia omnium. et p̄gebat
ad iherlm'. templū dñi. et ibi adorabat
dñm dñm isrl'. omnia primitiua sua et de-
cimas suas fideliter offerens. ita ut in
tercio anno p̄sclitis et aduenis ministra-
ret omnē decimationē. Hec et his similia.
scdm legem dī puerulus obseruabat.
Cum ū factus fuisset iur'. accepit annā
uxorē de tribu sua. et genuit ex ea filiū.
nomen suū imponens ei. Quē ab infan-
tia timere dñm docuit. et abstinere ab om-
ni peccato. Igitur cum p̄ captiuitatē deue-
nisset cum uxore sua et filio in ciuitate ni-
nue. cum omī tribu sua. et omīs ederent
ex cibis gentiliū. iste custodiuit animam
suā. et nūquam contaminat' ē in escis
eorum. Et qm̄ memor fuit dñi in toto cor-
de suo. dedit illi d̄s grām in conspectu sal-
manasar' regis. et dedit ei potestacē quo-
cumq; uellet ire. habens libertatē quecū-
q; facere uoluisset. P̄gebat ergo p̄ om̄s
qui erant in captiuitate. et mōnta sa-

lunt dabat eis. Cum autē uenisset in rages
ciuitatē medon. et his quibz honorat⁹ fue-
rat. a rege habuisset decē talenta argenti.
& cū multa turba generis sui gabelum
egentē uideret qui erat ex tribu eius. sub
grygrapho dedit illi memoratū pondus
argenti. Post multū ū temporis mortuo
salmanasar rege. cum regnaret sennache-
rib fil⁹ eius p eo. et filios isrl exosos haberet
in conspectu suo. tobias pgebat p omnē cog-
nationē suā. & consolabat eos. diuidebatq;
unicuiq; p ut poterat de facultatibz suis.
Esurientes alabat nudisq; uestimta pbebat.
et mortuis atq; occisis sepulturā sollicit⁹
exiebat. Deniq; cum reuersus eēt rex sen-
nacherib. fugiens a iudea p plaga quā circa
eum d⁹ fecerat ppter blasphemā suā.
& iratus multos occideret ex filijs isrl. tobias
sepeliebat corpora eorū. **A**t ubi nunciatū
ē regi. iussit eū occidi. et tulit omnē substā-
tiā ei⁹. Tobias ū cum filio suo et cū uxore
fugiens nudus lateat. quia multi dilige-
bant eū. Post dies ū quadraginta quinq;
occiderunt regē filij ipsi⁹. & reuers⁹ ē tobias
ad domū suā. omnesq; facultatē ei⁹ restitit
sunt ei. Posthēc ū cum eēt dies festus dñi.
et factum eēt prandiu bonū in domo tobie
dixit filio suo. **V**ade et adduc aliquos ex
tribu nra timentes dñm. ut epuleantur nobis
cum. Cumq; abisset. reuersus nunciauit
unū ex filijs isrl iugulatū iacere in platea.
Statimq; exiens de accubitu suo relin-
quens prandiu ieiunus puenit ad corpus.
tollensq; illud portauit ad domū suā occul-
te. ut dum sol occubisset caute sepeliret
eum. Cumq; occubisset corpus. mandu-
cauit panē cum luctu et tremore. memo-
rans illū sermonē quē dixit dñs p amos
ppham. Dies festi ur̄ conuertentur in la-
mentationē et luctū. Cum ū sol occubu-

122
isset. abiit et sepeliuit eum. Arguebant autē
illum omnes pximi sui dicentes. **J**am hui⁹
rei causa interfici iussus es. et uir effugisti
mortis impū. et iterum sepelis mortuos.
S; tobias plus timent deū quā regem. rapi-
ebat corpora occisorū. et occultabat in do-
mo sua. et medijs noctibz sepeliebat ea.
Contigit autē ut quadam die fatigat⁹ a se-
putura ueniens domū. iactasset se iuxta
parietem. et obdormisset. et ex mudo irundi-
num dormienti illi calida stercore insideret
sup oculos eius. fieretq; cecus. Hanc autē
temptationē ideo dñs pmissit euenire illi.
ut posteris daret exemplū patientiē ei⁹
sicut et sc̄i iob. **J**am cum ab infantia sua
semp dñm timuerit. et mandata ei⁹ custo-
dierit. non ē contristatus contra dñm.
quod plaga cecitatis euenit ei. sed immobi-
lis uidei timore pmanit. agens grās deo
omnibz diebz uite sue. **J**am sicut beato
iob insultabant reges. ita isti parentes
et cognati ei⁹ iridebant uitā ei⁹ dicentes.
Vbi ē spes tua. p qua demofinas et sepul-
turas faciebas. Tobias ū increpabat eos di-
cens. **N**olite ita loqui. qm̄ filij sc̄orū sum⁹.
et uitā illā expectam⁹. quā d⁹ daturus ē his
qui fidem suā nūquā mittant ab eo. **A**n-
na ū uxor eius ibat ad extrinū opus co-
tidie. & de labore manū suarū uictū qd
consequi potuisset deferrebat. **V**nde factū
ē. ut hedum captariū accipiens. detulisset
domū. **C**ui⁹ dū uocē balantis audisset uir
eius dixit. **V**idete ne forte furciuus sit. red-
dite eum dñs suis. quia n̄ licet nobis aut
edere ex furto aliquid. aut contingere.
Ad hec uxor eius uata respondit. **M**ani-
feste uana facta ē spes tua. et demofing-
tūq; in pierunt. atq; his et alijs huius
modi uerbis exprobrabat ei. **T**unc tobias
ingemuit. et cepit orare cum lacrimis

dicens. Iustus es dñe. et omnia iudicia tua iusta sunt. & omnes uis tue misericordia et ueritas et iudiciū. Et nunc dñe memor esto mei. ne uindictā sumas de peccatis meis neq; reminiscaris delicta mea ut parentū meorū. qm̄ n̄ obediui p̄ceptis tuis. et traditi sum⁹ in derisionē et captiuitatē et mortē. & in fabulam & improprium omnibus nationib; in quib; dispisti nos. Et nunc dñe magna uis tua. quia n̄ egimus scdm̄ p̄cepta tua. et non ambulauim⁹ sinceriter coram te. Et nunc dñe scdm̄ uoluntatē tuā fac me cum. et p̄cipe in pace recipi sp̄m̄ meū. expedit enim m̄ mori magis quā uiuere.

III.

Eadem itaq; die contigit ut sara filia ii. raguel in ciuitate medozū. et ipsa audiret inppium ab una ex ancillis patris sui. qm̄ tradita fuerat septem uiris. et demouū nomine asmodeus occideret eos mox ut ingressi fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa sua increparet puellā. respondit ei dicens. Ampli⁹ ex te n̄ uideam⁹ filiū aut filiam sup̄ terram. interfecisti uiros tuos. Nūquid me occidere uis. sic etiā occidisti septem uiros. Ad hanc uocem p̄iit in superiori cubiculo domus sue. et trib⁹ dieb; & trib⁹ noctibus n̄ manducauit neq; bibit. s; in oratione p̄sistens. lacrimis deprecabatur dñm. ut ab isto inppio liberaret eam. Factum ē autē die tertia dum compleret orationē. benedicens dñm dixit. Benedictū ē nomen tuum d̄s patrū nr̄oz. qui cum uatus fueris misericordiam facies. & in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. Ad te dñe faciē meā conuerto. ad te oculos meos erigo. Peto dñe ut de uinculo inppii hui⁹ absoluas me. aut certe desup̄ terram eripias me. Tu scis dñe quia nūquam

T

concupiui uirum. et mundā seruauī animam meā ab omni cōcupiscentia. Nūquā cum ludentib⁹ miscui me. neq; cum his qui in leuitate ambulant participē me prebui. Virum autē cū timore tuo. non cum libidine mea consensu suscipere. et aut ego indigna fui illis. aut illi forsitan in n̄ fuerunt digni. quia forsitan uiro alio conseruasti me. Non ē enim in hominis potestate consiliū tuū. Hoc autē p̄ certo habet omnis qui colit te. quia uita ei si in p̄batione fuerit coronabit. si autē in tribulatione fuerit. liberabit. et si in corruptione fuerit. ad misericordiam tuā uenire licebit. Non enim delectaris in portionibus nr̄is. quia post tempestatē tranquillum facis. et post lacrimationē et fletū exultationē infundis. Sic nom̄ tuū d̄s isrl̄ benedictū in sc̄la. **III.** In illo tempore exaudite sunt p̄ces amboꝝ in cōspectu gl̄e summi d̄i. & missus ē angl̄s dñi sc̄s Raphael ut curaret eos ambos. quoz uno tempore sunt orationes in cōspectu dñi recitate. Igit̄ cum tobias putaret orationem suā exaudiri ut mori potuisset. uocauit ad se tobiam filiū suū dixitq; ei. Audi fili mi uerba oris mei. et ea in corde tuo quasi fundamenta construe. Cum accepert d̄s animā meā. corp⁹ meū sepeli. et honorē habebis matri tue omnib⁹ dieb⁹ uite ei⁹. Memor enī eē debes. que et quanta pericla passa sit. p̄pter te in utero suo. Cum autē et ipsa compleuerit temp⁹ uite sue. sepelies eam circa me. Omnib⁹ autē dieb⁹ uite tue immente habeto dominū. & caute nequando peccato consentias. et p̄mittas p̄cepta d̄i nr̄i. Ex substantia tua fac elemosinā. et noli auertere faciem tuā ab ullo paupe. Ita enī fiet. ut nec a te auertat facies dñi. Quomodo

T

potueris. ita esto misericors. Simultā tibi fuerit. habundanter tribue. Si exiguū fuerit. etiā exiguū libenter impūm stude. Premiu enim bonū ē thesaurizas in die necessitatis. qm̄ elemosina ab omni peccato & a morte liberat. et n̄ patiet̄ animā ire in tenebras. fiducia magna erit coram sūmo deo elemosina. / omniū facientib⁹ eam.

Atende t̄ fili mi ab omni fornicatione. **II** et p̄ter uxore tuā nunquā pactaris crīm̄ scire. Supbiam nunquā in tuo sensu. aut in tuo uerbo dominari p̄mittas. In ipsa enim uicū sumpsit omnis p̄ditio. **Q**uicq; tibi aliquid opatus fuerit statim mercede ei restitue. & merces mercennarij tui apud te omnino n̄ maneat. Quod ab alio odis fieri t̄. uide ne alteri tu aliquando facias. Panē tuū cum esurentib; et egenis comede. et de uestimentis tuis nudos tege. Panem tuū et unū tuū sup seputuram iusti constitue. et noli ex eo manducare et bibere cum peccatorib;. **C**onsiliū semp a sapiente pquire. **O**mnī tempore benedic d̄m. et pete ab eo ut uias tuas dirigat. & omnia consilia tua in ipso p̄maneat. **I**ndico t̄ etiā fili mi dedisse me decem talenta. argenti. dum infanculus esses. gabelo in rages ciuitate medoy. et cyrographum ei apud me habeo. Et idō pquire quom̄ ad eū puenias et recipias ab eo supra memoratū pond⁹ argenti. & restituias ei cyrographum suū. **N**oli timere fili mi. pauperem quidem uitā gerim⁹. sed multa bona habebimus si timuerim⁹ d̄m. et recesserim⁹ ab omni peccato. et fecerim⁹ bene. **T**ē tobias respondit patri suo et dixit. Omnia quecumq; p̄cepisti m̄ faciā. pater. quom̄ autē hanc pecuniā inquitā ignoro. **M**e meminit. et ego illū ignoro. **Q**uod signū dabo ei. **S** neq; uia p̄ quā p̄gatur illuc ali-

quando cognouit. **T**unc pater suus respondit illi et dixit. **C**yrographum quidē illū penes me habeo. quod dū illi ostenderis statim t̄ restituet. **S** p̄ge nunc et inquire tibi aliquē fidelem uirū. qui eat tecū salua mercede sua. dum adhuc uiuo ut recipias eam. **T**unc egressus tobias inuenit iuuenē splendidū stantē p̄cinctū. et quasi paratū ad ambulandū. et ignorans qd̄ angl̄s dī esset. salutauit eum et dixit. **V**n de te habemus bone iuuenis. **A**t ille respondit. **E**x filijs isrl̄. **E**t tobias dixit ei. **N**osti uia que ducit in regionē medorū. **C**ui respondit. **N**oui. et omnia itinera ei frequenter ambulauit. & mansi apud gabelum frēm nr̄m. qui morat̄ in rages ciuitate medoy. que posita ē in monte ex bathanis. **C**ui tobias ait. **S**ustine me obsecro. donec hec ipsa nuncien patri meo. **T**unc ingressus tobias indicauit uniuersa hec patri suo. **S**up que ammirat⁹ pater. rogauit ut intraret ad eum. **I**ngressus itaq; salutauit eū et dixit. **G**audiū t̄ semp sit. **E**t tobias ait. **Q**uale m̄ gaudiū erit. qui in tenebris sedeo. et lum̄ celi n̄ uideo. **C**ui ait iuuenis. **F**orti animo esto. in pximo ē ut a deo cureris. **D**ixit itaq; illi tobias. **N**ū quid poteris p̄ducere filiū meū ad gabelū in rages ciuitate medoy. **E**t cū redieris restitua t̄ mercedē tuā. **E**t dixit ei angl̄s. **E**go ducā. et reducā eū ad te. **C**ui tobias respondit. **R**ogo te indica m̄ de qua domo aut de qua tribu es tu. **C**ui raphael angl̄s dixit. **G**enui queris mercennarij. an ipsū mercennariū qui cū filio tuo eat. **S** ne forte sollicitū te reddā. ego sū azarias ananij magni fili. **E**t tobias respondit. **E**x magno genere es tu. **S**ed peto ne uascaris. qd̄ uoluerim cognoscere genus tuū. **D**ixit autē illi angl̄s. **E**go sanū ducā. et sanū

T

I

II

III

III

tibi reducam filium tuum. Respondens autem tobias ait. Bene ambuletis. et sic dis in itinere vestro. et angelus eius comitetur uobis. Tunc paratis omnibus que erant in uia portanda. fecit tobias uale patri suo et matri sue. et ambulauerunt ambo simul. Cumque perfecti essent. cepit flere mater eius et dicere. Baculum senectutis nostrae tulisti. et transmisti a nobis. Numquam esset ipsa pecunia pro qua misisti eum. Sufficiebat enim nobis paupertas nostra. ut diuitias computaremus hoc quod uidebamus filium nostrum. Dixitque ei tobias. Noli flere. saluus ueniet filius noster. et saluus reuertetur ad nos. et oculi tui uidebunt eum. Credo enim quoniam angelus dei bonus comitetur ei. et bene disponat omnia que circa ipsum geruntur. ita ut cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc uocem cessauit mater eius flere et tacuit.

Profectus est autem tobias et canis secutus est eum. et mansit prima mansione iuxta flumen tygri. Et exiit ut lauaret pedes suos. et ecce piscis immanis exiit ad deuorandum eum. Quem expauescens tobias. clamauit uoce magna dicens. Domine inuadit me. et dixit ei angelus. Apprehende branciam eius. et trahere eum ad te. Quod cum fecisset. attraxit eum in sicco. et palpitare cepit ante pedes eius. Tunc dixit ei angelus. Excute hunc piscem. et cor eius et fel et iecur. reponere tibi. sunt enim hec necessaria ad medicamenta utiliter. Quod cum fecisset. assauit carnes eius. et secum sustulerunt in uia. Cetera salierunt. que sufficerent eis. quousque uenirent in ciuitatem medorum. Tunc interrogauit tobias angelum. et dixit ei. Obsecro te azaaria frater. ut dicas mihi quod remedium habebunt ista. que de pisce seruari iussisti. Respondensque dixit ei. Cordis eius

particulam si super carbonem ponas. fumus eius extricat omne genus demoniorum sicut a uiro. siue a muliere. ita ut ultra non accedat ad eos. Et fel ualet ad unguendos oculos in quibus fuerit albugo. et sanabuntur.

Et dixit ei tobias. Vbiuis ut maneam? Respondensque angelus ait. Ut hic raguel nomine propinquus uir de tribu tua. et hic habet filiam nomine saram. sed neque masculinum neque feminam ullam habet aliam proteream. Tibi debetur omnis substantia eius. et oportet eam te accipere coniugem. Perge a patre eius. et dabit tibi eam uxorem.

Tunc respondit tobias et dixit. Audiuimus quia tradita est uiris septem et mortui sunt. sed et hoc audiui quia demonium occidit illos. Timeo ergo ne forte et in hec eueniant. et cum sum in uicinis parentibus meis. deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos. Tunc angelus raphael dixit ei. Audime. et ostendam tibi qui sunt quibus preualere potest demonium. Hiis namque qui coniugium ita suscipiunt ut deum a se suaque mente excludant. et super libidinum ita uacant sicut equus et mulus in quibus non est intellectus. habet potentiam demonium super eos. Tu autem cum acceperis eam. ingressus cubiculum pro tres dies continens esto ab ea. et nichil aliud nisi orationibus uocabis cum ea. Ipsa autem nocte. incenso iecore piscis fugabitur demonium. Secunda uero nocte. in copulatione sanctorum patriarcharum admittaris. Tertia autem nocte benedictionem consequeris. ut filij ex uobis incolumes procreent. Transacta autem tertia nocte accipies uirginem cum timore domini. amore filiorum magis quam libidinis ductus. ut in semine abrahe benedictionem in filiis consequaris. Ingressi sunt autem ad raguel. et suscepit eos raguel cum gaudio. Intuensque

X

Quod est huius...

viiij

tobiam raguel. dixit anne uxori sue. Quā
 similis est iuuenis iste consobriuo meo. &
 cum hec dixisset ait. Vnde estis iuuenes
 frēs nrī. At illi dixerunt. Et tribu neptalī
 sumus. & captiuitate niniue. Dixitq; illis
 raguel. Nostis tobiā frēm meū. Qui dixe
 runt. Nouimus. Cumq; multa bona loque
 retur de eo. dixit angl's ad raguel. Tobias
 de quo interrogas. pater hui' est. **E**t mi
 sit se raguel et cum lacrimis osculatus ē
 eum. et plorans sup collū eius dixit. Bene
 dictio sit tibi fili mi. quia boni et optimi
 uiri fili' es. Et anna uxor eius. et sara filia
 ipsorū lacrimare sunt. Postquā autē lo
 cuti sunt. p̄cepit raguel occidi arietem.
 et parare conuiuū. Cumq; hortaret' eos dis
 cumbere ad prandū. to bias dixit. Hic ego
 hodie n̄ manducaboneq; bibā. nisi pri' pe
 titiōne meā confirmes. & p̄mittas m̄ dare
 saram filiā tuā. Quo audito uerbo ragu
 el expauit. sciens quid eueniret illis septē
 uiris. & timere cepit. ne forte huic simili
 ter' accideret. **E**t cum nutaret et non
 daret ullū peccati responsū. dixit ei an
 gelus. Noli timere dare illam isti. qm̄ huic
 timenti dñm debetur' conuix filia tua.
 p̄p̄terea alius n̄ potuit habere illā. Tunc
 dixit raguel. Non dubito qd̄ d's preces. et
 lacrimas meas in conspectu suo admisit.
 et credo qm̄ ideo uos fecit ad me uenire.
 ut ista coniungeret' cognationi sue. se
 cundū legem moysi. & nunc noli dubium
 gerere quod t̄ eam tradam. Et apprehēdens
 dexterā filie sue. dextere tobie tradidit di
 cens. D's abrahā. et d's ysaac. et d's iacob
 sit uobiscum. & ipse coniungat uos. imple
 atq; benedictionē suā in uobis. & accepta
 carta fecerunt consēptionē conuigy. et
 post hoc epulati sunt beneficentel' deū.
 Vocauitq; ad se raguel annā uxore suam.

et p̄cepit ei ut p̄pararet alterum cubiculū.
 et introduxit in eū saram filiā suā. et lacri
 mata ē. Dixitq; ei. Forti animo esto filia mi.
 dñs celi det tibi gaudiū. p̄ tēdio qd̄ perpes
 sa es. Postquā ū cenauerunt. introduxerunt
 iuuenē ad eam. Recordatus itaq; to bias
 sermonū angl'i. p̄tulit de castidū suo par
 tem rēcons. posuitq; eam sup carbonel' ui
 uos. Tunc raphael angl's apprehēdit de
 moniū. et religauit eū in deserto superioris
 egypti. Tunc hortatus ē uingūe to bias. di
 xitq; ei. Sara exurge. et dep̄cemur' dñm
 hodie et cras et scdm̄ cras. quia utis tri
 bus noctib; dō coniungimur. Tercia autē
 transacta nocte. in nrō crm̄ coniugio. filij
 quippe scōrum sumus. & n̄ possum' ita con
 iungi. sicut gentes que ignorant deum.
 Surgentes autē pariter. instanter orabāt
 ambo simul. ut sanitas daret' eis. Dixitq;
 to bias. Dñe d's patrum nrōy benedicant
 te celi et terra. mare et fontes et flu
 mina. & omnis creatura que in eis s̄.
 Tu fecisti adam de limo terre. dedistiq;
 ei adiutoriū eam. & nunc dñe tu scis
 quia n̄ luxurie causa accipio sorore meā.
 s; sola posteritatis dilectione in qua bene
 dicatur nom̄ tuū in sc̄la scōrum. Dixit itaq;
 sara. Miserece nob' dñe. miserece nobis. et
 consensescam' ambo partē sanū. **E**t
 factum ē circa pulloy cantū. accersiri iussit
 raguel seruos suos. et abierunt cum eo
 ut foderent sepulchrū. Dicebat enim.
 ne simili modo eueniret ei. quod et ceter
 is illis septem qui sunt ingressi ad eam.
 Cumq; parasset fossam. reuersus raguel
 ad uxore suā dixit ei. Mitte unā. ex ancillis
 tuis et uideat si mortuus ē. ut sepeliam
 illum antequā illucescat. Et misit unā
 ex ancillis suis. que ingressa cubiculum.
 repperit eos saluos et incolumes secum

pariter dormientes. & reuerſa nuncia
uit bonum nunciū. Et benedixerunt de
um. raguel uidelicet et anna uxor eius. &
dixerunt. Benedicim⁹ te dñe dñs iſrl. quia
ñ contigit nobis quēadmodum putaba
mus. feciſti enim nobiſcum miſericordiam tu
am. et excluſiſti a nobiſ inimicū pſequen
tem nos. miſericors eſt autē duob; unicus.
fac eos dñe. plenius benedicere te. et ſa
crificiū tibi laudis tue et ſup ſanctatis of
ferre. ut cognoſcat uniuſitas gentiū. q̄a
tuel dñs ſolus in uniuerſa terra. Statiq;
precepit ſeruus ſuus raguel. ut replerent
foſſam quam fecerant priuſquā illuceſceret.
Vxori autē ſup dixit. ut inſtrueret conui
uium. et p̄pararet omnia que in cibos erāt
m̄di gentib; neceſſaria. Duas quoq; uaccaſ
pingues et quatuor arietes occidi fecit. et
parari ſpulas omnib; uiciniſ ſuis. cunctiſ
q; amicis. Et adiuuauit raguel tobiam.
ut duas ebdomadas moraretur apud
eum. De omib; autē que poſſidebat ra
guel. dimidiā partem dedit tobie. et fecit
hanc ſcripturā. ut pars dimidia que ſup
erat. poſt obitū eorū tobis dominio de
ueniret.

VII. **T**unc uocauit ad ſe tobias
angl̄m quē quidē hominē eſtimabat.
dixitq; ei. Azaria frater. peto ut au
ſculteſ uerba mea. Si meipſum tradā t̄
ſeruum. non ero condignuſ prudentie tue.
Tamen obſecro te ut aſſumas t̄ animalia.
ſiue ſeruicia. et uadaſ ad gabelum in rages
ciuitatē medorū. reddaſq; ei cyrographū
ſuū. et recipiaſ ab eo pecuniā. et rogeſ eū
uenire ad nuptiaſ meas. Sciſ enim ipſe qm̄
numerat dieſ pater meus. et ſi tardauero
una die pluſ. contriſtat̄ anima tuſ. Et
certe uidet̄ quom̄ raguel coniuuauerit me.
cuſ adiuuamentū ſignere n̄ poſſū. Tunc ra
phael aſſument̄ quatuor & ſeruus raguel

et duos camelos in rages ciuitatē medorū
p̄rexit. et inuenient̄ gabelum dedit ei cy
rographum ſuū. & recepit ab eo omnē
pecuniā. indicauitq; ei de tobia filio tobie
omnia que geſta ſunt. fecitq; cum ſecū
uenire ad nuptiaſ. Cumq; ingreſſuſ eēt
domum ragueliſ inuenit tobiam diſcum
bentē. et exultant̄ oſculati ſunt ſe inuicē.
& fleuit gabeluſ. benedixitq; dñm et dñm.
Benedicat̄ te dñs iſrl. quia filiuſ eſt uiri opti
mi et iuſti et timentis dñm. et elemoſinaſ
facientis. et dicatur benedictio ſup uxo
rem tuā et ſup parenteſ tuoſ. et uidea
tiſ filioſ uroſ. et filioſ filioꝝ uroꝝ. uſq;
interciā et quartā generationē. et ſit ſe
men ur̄m benedictū a deo iſrl. qui regnat
in ſecula ſecloꝝ. Cumq; om̄ſ dixiſſent am.
acceſſerunt ad conuiuium. ſed et cum timo
re dñi. nuptiarū conuiuium exercebant. **viii.**

Cum ū moras faceret tobias cauſa nup
tiarum. ſollicituſ erat pater eiſ tobias
dicens. Putaſ quare moratur filiſ meus.
aut quare detentū eſt ibi. Putaſ ne ga
beluſ mortuuſ eſt. et nemo illi reddet pecu
niam. Cept̄ autē contriſtari nimis ip
ſe et anna uxor eiſ cum eo. et ceper̄t
ambo ſimul flere. eo qd̄ die ſtatuto mi
nime reuerteret̄ filiſ eorū ad eoſ. flebat
ḡ mater eiſ irremediabilib; lacrimis. atq;
dicebat. Heu me fili mi. ut quid te miſimus
p̄griuari. lumen oculoꝝ nroꝝ. baculum
ſenectutiſ nre. ſolacium uite nre. ſpem
poſteritatiſ nre. Omnia ſimul in te uno
habenteſ. te n̄ debuimul dimittere a nob.
Qui dicebat tobias. Tace et noli turbari.
ſanuſ eſt filiſ n̄r. ſatis fideluſ eſt uir ille. cum
quo miſimus eſt. Na autē nullo m̄ conſo
lari poterat. ſed cotidie exultant̄ circumſpi
ciebat. et circuibat uiaſ om̄ſ p̄ quas ſpeſ
remeandi uidebat. ut paul̄ uideret eum

si fieri posset uenirent. At ubi raguel dicebat ad generum suum. Mane hic et ego mittam nuntium tui salutis de te ad tobiam patrem tuum. Cui tobias dixit. Ego noui quia pater meus et mater mea modo dies computant et cruciat spiritus eorum in ipsis. Cumque uerbis multis rogaret raguel tobiam et ille eum nulla ratione uellet audire tradidit ei saram et dimidiam partem omnis substantiae suae in pueris in puellis in pecudibus in camelis et in uaccis et pecunia multa et saluum atque gaudenter dimisit eum a se dicens. Angelus domini scis sit in itinere uro pro ducatque uos incolumes et inueniat omnia recte circa comparentes uros et uideant oculos mei filios uros priquam moriar. Et apprehendentem parentem filiam suam oculati fecerunt eam et dimiserunt uerum inuentem eam honore socrum diligere maritum regere familiam gubernare domum et se ipsam irreprehensibilem exhibere. Cumque reuerterentur puenerunt ad charram que est in medio itinere contra niuue undecimo die. Hic angelus. Tobias frater scis quemadmodum reliquisti patrem tuum si placet itaque tibi precor ut et lento gradu sequantur iter nostrum familie simul cum conuugia tua et cum animalibus. Cumque hoc placuisset ut irent dixit raphael ad tobiam. Tolle tecum et felle piscis erit enim necessarium tibi. Tult itaque tobias ex felle illo et abierunt. Anna uero sedebat secus uiam cotidie in supelilio montis unde respicere poterat de longinquo. Et dum ex eodem loco speculareret aduentum eius uidit a longe et ilico cognouit uenientem filium suum et currens nuntiavit uiro suo dicens. Ecce uenit filius tuus. Dixitque raphael ad tobiam. At ubi introieris domum tuam statim adora dominum deum tuum et gratias agens ei accede ad patrem

tuum et osculare eum statimque limi super oculos eius et felle isto piscis quod portat tecum. Scias enim quoniam mox aperientur oculi eius et uidebit patrem tuum lumen celi et in aspectu tuo gaudebit. Tunc precucurrit canis qui simul fuerat in uia et quasi nuntius blandimento suae caudae gaudebat. Exurgens cecus pater cepit offendens pedibus currere et data manu puero occurrit obuiam filio suo et suscipiens osculatus est eum cum uxore sua et ceperunt flere pro gaudio. Cumque adorassent dominum et gratias egissent confederunt. **viii.** Tunc sumens tobias de felle piscis liniuit oculos patri suo et sustinuit quasi dimidiam ferre horam cepitque albigo ex oculis eius quasi membranum ouis egredi. Quem apprehendens tobias traxit ab oculis eius statimque uisum recepit et glorificabant deum ipse uidelicet et uxor eius et omnes qui sciebant eum. **D**icebatque tobias. Benedico te domine deus israel quia tu castigasti me et tu saluasti me. Ecce uideo tobiam filium meum. Ingressa est etiam post septem dies sara uxor eius et omnis familia et pecora sana et cameli et pecunia multa uxoris sed et pecunia quam receperat a gabelo et narrauit parentibus suis omnia beneficia dei que fecisset circa eum per hominem qui eum dixerat. **V**eneruntque achior et nabath consobri ni tobis gaudentes ad tobiam congratulantes ei de omnibus bonis que circa illum ostenderat deus et per septem dies epulantes cum gaudio magno gauisi sunt. Tunc uocauit ad se tobias filium suum dixitque ei. Quid possumus dare uiro isti scio qui uenit tecum. Respondens tobis dixit patri suo. Pater quia mercedem dabimus ei. Aut quid dignum poterit esse beneficium eius. **M**e dixit et reduxit sanum pecuniam a gabelo ipse suscepit uxorem

Xy

ipse me habere fecit. et demonum ab ea ipse
compescuit. gaudium parantibus eius fecit. me
ipsum a deuoratione piscis eripuit. et quod
fecit uidere lumen celi. et bonus omnibus
pro eum repleti sumus. Quid illi ad hoc dignum
poterunt dare. Sed peto te pater. ut ro-
ges eum. si forte dignabitur medietatem de
omnibus que allata sunt sibi assumere.
Et uocantes eum pater et filius tulerunt
eum in partem. et rogare ceperunt. ut
dignaretur dimidiam partem omnium que ac-
tulerunt acceptam habere. **x.** **T**unc
dixit eis occulte. Benedicite dominum celi et
coram omnibus uiuentibus. confitemini ei.
quoniam fecit uobiscum misericordiam suam. Ete-
nim sacramentum regis abscondere bonum
est. opera autem dei reuelare et confiteri. hono-
rificum est. Bona est oratio cum ieiunio. et ele-
mosina magis quam thesaurus auri conde-
re. quoniam elemosina a morte liberat. et ip-
sa est que purgat peccata. et facit uiuen-
re uitam eternam. Qui autem faciunt pecca-
tum et iniquitatem. hostes sunt anime
sue. Manifesto ergo uobis ueritatem. et non
abscondam a uobis sermonem occultum.
Quando orabas cum lacrimis et sepelie-
bas mortuos. et dereliquebas prandium
et mortuos abscondebas pro diem in do-
mo tua. et nocte sepeliebas eos. ego op-
tuli orationem tuam domino. et quia acceptus
eras deo. necesse fuit ut temptatio pro-
baret te. Et nunc misit me dominus ut eu-
rarem te. et saram uxorem filii tui ademo-
nio liberarem. Ego enim sum raphael an-
gelus. unus ex septem qui assistimus ante
dominum. Cumque hec audissent turbati sunt.
et trementes ceciderunt super faciem suam.
Dixitque eis angelus. Pax uobis. nolite time-
re. Item cum ceterum uobiscum uolun-
tatem dei. ipsum benedicite et cantate

illi. uidebar quidem uobiscum manducare
et bibere. sed ego cibo inuisibili et potu
qui ab hominibus uideri non potest utor.
Tempus est ergo ut reuertar ad eum qui me
misit. uos autem benedicite dominum. et nar-
rate omnia mirabilia eius. Et cum
hoc dixisset ab aspectu eorum ablatus est.
et ultra eum uidere non potuerunt. **xii.**
Tunc postquam per horas tertis in faciem be-
nedixerunt dominum. et exurgentes narraue-
runt omnia mirabilia eius. Apertus autem
tobias fenestram ostium benedixit dominum et
dixit. Magnus es domine in eternum et in
omnia secula regnum tuum. quoniam tu flagel-
las et saluas. deducis ad inferos et redu-
cis. et non est qui effugiat manum tuam. Con-
fitemini domino filii israel. et in conspectu
gentium laudate eum. quoniam ideo dispexit
uos inter gentes que ignorant eum.
ut uos narretis mirabilia eius. et faciatis
scire eos. quia non est alius deus omnipotens propter eum.
Ipse castigauit nos propter iniquitatem nostram.
et ipse saluabit nos propter misericordiam suam.
Aspicite ergo que fecit uobiscum. et cum timo-
re et tremore confitemini illi. regemque se-
culorum exaltate in opibus uestris. Ego autem
in terra captiuitatis mee confitebor illi.
quoniam ostendit maiestatem suam in gentem pec-
catricem. Conuertamini itaque peccatores
et facite iusticiam coram deo. credentes
quod fauat uobiscum misericordiam suam.
Ego autem et anima mea in eo letabunt.
Benedicite dominum omnes electi eius. agite
dies leticie et confitemini illi. **xii.** **I**he-
rusalem ciuitas dei castigauit te dominus in
opibus manuum tuarum. confitere domino in
bonis. et benedic dominum sanctorum. ut reedifi-
cet in te tabernaculum suum. et reuocet ad
te omnes captiuos. et gaudeas in omnia
secula sanctorum. Luce splendida fulgebis. et

omnes fines terre adorabunt te. Nationes
 & longinquo ad te ueniunt. et munera
 deferentes adorabunt dominum in te. et tram
 tuam in sanctificatione habebunt; nomen
 magnu[m] inuocabunt in te. Maledicti erunt
 qui contempserunt te. et condemnati erunt
 qui blasphemauerunt te: benedicti que erunt
 qui edificauerunt te. Tu autem letaberis
 in filiis tuis: quoniam omnes benedicent & con
 gregabunt ad dominum. Beati omnes qui
 diligunt te: et qui gaudent super pacem tua[m].
 Anima mea benedic dominum: quoniam liberauit
 iherosolimam ciuitatem suam. acunctis tribulatio
 nibus eius dominus deus noster: Beatus ero: si fue
 rit reliquie seminis mei. ad uidentem cla
 ritatem iherosolimam. Porro iherosolimam ex saphyro et
 smaragdo edificabunt: et ex lapide precioso
 omnis circuitus murorum eius. Ex lapide
 candido et mundo omnes platee eius ster
 nentur: et puitos eius alleluia cantabitur.
 Benedictus dominus qui exaltauit eam: ut sit
 regnum eius super eam in secula seculorum amen.
 Et consummati sunt sermones tobin.
 & postea quam illuminatus est uixit annis
 quadraginta duobus: et uidit filios nepotum
 suorum. Compleuit itaque annis centum duode
 cum: sepultus est honorifice in ninuue. In
 quaginta namque sex annorum octiduum lu
 men amisit: sexagenarius uero recepit. Re
 liquum uero uitae suae in gaudio fuit: & cum
 bono profectu timoris dei precessit in pace.
 In hora autem mortis suae uocauit ad se to
 biam filium suum. et septem iuuenes filios eius
 nepotes suos: dixitque eis. Prope erit in
 tentus in ninuue. Non enim excidet uer
 bum dei: et fratres nostri qui dispersi sunt a ter
 ra israel reuertentur ad eam. Omnis autem deser
 ta eius replebitur: et domus dei que in ea
 inuenta est iterum reedificabitur. ibique reuer
 tentur omnes timentes dominum: et relinquent

gentes ydola sua. et ueniunt in iherosolimam et in
 habitabunt eam: & gaudebunt in ea omnes
 reges terre. Adorantes regem israel. Audite
 ergo filii mei patrem uestrum. Seruite domino in ueri
 tate et inquitte ut faciatis quae sunt pla
 cita illi. et filius uestrum mandate ut faciant
 iusticias et elemosinas: ut sint memores
 dei et benedicant dominum in omni tempore.
 in ueritate & in tota uirtute sua. Nunc ergo
 filii audite me et nolite manere hic: sed
 quacumque die sepelietis matrem uestram
 circa me in uno sepulchro. ex eo dirigite
 gressus uestrum ut exeat hinc. Video enim
 quia iniquitas eius finem dabit egi. **xiii.**
Factum est autem post obitum tobi et uxoris
 eius. tobias abcessit et inuicem cum uxore sua
 et filiis. et filiorum filijs. et reuersus est ad soc
 ros suos. inuenitque eos incolumes in senectu
 te bona. et curam eorum gessit: et ipse clausit
 oculos eorum. et omnem hereditatem domus
 raguel precepit. uel dicitur: quinta generatio
 nem filios filiorum suorum: et completis annis
 nonaginta et nouem in amore domini cum
 gaudio. sepelierunt eum omnes cognatio eius.
 & omnis generatio eius. In bona uita. et in
 sancta conuersatione permansit: ita ut accep
 t' esset tam deo quam hominibus. et cum
 cunctis habitantibus terre. **Explicit liber**
Tobias. Incipit prefatio beati Iheronimi
 presbiteri in librum Iudith.
P vs hebreos libere
 iudith inter agriog
 pha legitur: cuius
 auctoritas ad ro
 boranda illa que in contentione ueniunt
 minus idonea iudicant. Ithaldeo tamen
 sermone conscriptus: inter historias com
 putatur: & quia hunc librum synodus nice
 na in numero scripturarum septuaginta legit
 computasse. acqueui postulationi ue

